

POSTANOWIENIE

Dnia 13 października 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Zawada

SSA Aleksandra Marszałek

w sprawie z powództwa J. J.

przeciwko T. J.

o separację, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 13 października 2005 r., zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 3 marca 2005 r., sygn. akt VI ACa (...)

odrzuca zażalenie.

Uzasadnienie

Postanowieniem wydanym na rozprawie dnia 12 czerwca 2002 r. Sąd Okręgowy w P. ustanowił dla powoda adwokata z urzędu, którym wyznaczony został adw. J. P.

Wyrokiem z dnia 25 sierpnia 2004 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 3 grudnia 2003 r. Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczony został pełnomocnikowi powoda – adwokatowi J. P. w dniu 16 września 2004 r. W dniu 8 listopada 2004 r. do Sądu Apelacyjnego wpłynęła kasacja powoda od tego wyroku sporządzona i wniesiona przez pełnomocnika ustanowionego przez powoda – adwokata R. G., którego pełnomocnictwo obejmowało postępowanie kasacyjne.

Postanowieniem z dnia 3 marca 2005 r. Sąd Apelacyjny odrzucił kasację powoda ze względu na wniesienie jej po terminie. Postanowienie doręczone zostało w dniu 26 kwietnia 2005 r. adwokatowi J. P., a następnie w dniu 31 maja 2005 r. adwokatowi R. G.

Zażalenie powoda na wskazane postanowienie, sporządzone przez adwokata R. G., zostało oddane w polskiej placówce pocztowej operatora publicznego w dniu 6 czerwca 2005 r. W zażaleniu skarżący wnosi o „uchylenie ewentualnie zmianę” zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sprawie mają zastosowanie przepisy dotyczące kasacji w wersji redakcyjnej i numeracji obowiązującej przed dniem 6 lutego 2005 r. (art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz. U. Nr 13, poz. 98).

Przede wszystkim podkreślić należy, że w chwili doręczenia postanowienia Sądu drugiej instancji o odrzuceniu kasacji, pełnomocnictwo adwokata J. P. pozostawało wobec Sądu ciągle skuteczne. Uwzględnić wszak trzeba, że ustanowienie adwokata lub radcy prawnego z urzędu równoznaczne jest z udzieleniem mu pełnomocnictwa procesowego, którego zakres wyznacza zasadniczo art. 91 k.p.c. Z artykułu tego, w szczególności z jego punktu 1, wynika że pełnomocnictwo obejmuje z samego prawa umocowanie do wszystkich łączących się ze sprawą czynności procesowych, nie wyłączając skargi o wznowienie postępowania i postępowania wywołanego jej wniesieniem. Przepis ten wskazuje zatem, że pełnomocnictwo adwokata lub radcy prawnego z urzędu nie jest ograniczone czasowo, skoro w określonych ustawą wypadkach (art. 408 *in fine* k.p.c.) wznowienia postępowania można żądać w każdym czasie (por. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2002 r., V CZ 164/02, niepubl.). Status pełnomocnika strony adwokat lub radca prawny z urzędu traci dopiero wraz z wygaśnięciem pełnomocnictwa. Dodać należy, że w określonych sytuacjach wygaśnięcie pełnomocnictwa jest skuteczne wobec sądu dopiero po zawiadomieniu go o tym fakcie (np. art. 94 § 1 k.p.c.).

Jedną z przyczyn wygaśnięcia pełnomocnictwa procesowego jest jego wypowiedzenie przez reprezentowanego. Uprawnienie do wypowiedzenia pełnomocnictwa służy reprezentowanemu również w sytuacji, gdy pełnomocnik został ustanowiony przez sąd. Wypowiedzenie może przybrać dowolną formę, istotne jest jednak, by było kateryczne. Nie stanowił zatem wypowiedzenia pełnomocnictwa wniosek powoda o zmianę pełnomocnika z urzędu złożony w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji, a następnie podtrzymany na rozprawie dnia 24 listopada 2003 r. Z wniosku tego nie wynika bowiem wprost zamiar pozbawienia adwokata umocowania, ale jedynie zamiar zmiany osoby pełnomocnika przy pozostawianiu

dotychczasowego pełnomocnictwa w mocy do momentu dokonania tej zmiany. Świadczy o tym brak sprzeciwu powoda wobec dalszego działania pełnomocnika w procesie i podejmowanych przez niego czynności. Nadmienić trzeba, że w toku postępowania do sądu nie wpłynęło zawiadomienie o wypowiedzeniu pełnomocnictwa adwokatowi z urzędu.

Do wygaśnięcia pełnomocnictwa adwokata J. P. nie doszło automatycznie przez samo udzielenie przez powoda pełnomocnictwa innemu adwokatowi, konkretnie adw. R. G.. Udzielenie pełnomocnictwa procesowego drugiemu pełnomocnikowi nie oznacza cofnięcia pełnomocnictwa pierwszemu (por. orzeczn. SN z dnia 19 kwietnia 1937 r., C.II. 2959/36, PS 1937, poz. 508). Zasada ta ma zastosowanie w równym stopniu do sytuacji, gdy dotychczasowy pełnomocnik ustanowiony został przez stronę, jak i gdy ustanowiony został przez sąd dla strony zwolnionej od kosztów sądowych. W drugim wypadku, ustanowienie pełnomocnika przez stronę stanowić powinno jedynie - stosownie do art. 359 § 1 k.p.c. - podstawę bądź to do uchylenia przez sąd postanowienia o ustanowieniu adwokata, skoro jego udział w postępowaniu - w zakresie objętym pełnomocnictwem udzielonym przez stronę - stał się zbędny, bądź też do cofnięcia zarówno zwolnienia od kosztów sądowych, jak i ustanowienia adwokata na podstawie art. 120 § 1 k.p.c., gdyby okazało się, że okoliczności, na podstawie których je przyznano, nie istniały lub przestały istnieć. Do wygaśnięcia pełnomocnictwa doszłoby z chwilą uprawomocnienia się jednego ze wskazanych postanowień (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 1937 r., C.III. 218/37, OSP 1937, nr 10-11, poz. 620 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 1990 r., III CZP 39/90, OSNCP 1991, nr 2, poz. 26).

Inne okoliczności skutkujące wygaśnięciem pełnomocnictwa nie wchodzą na gruncie niniejszej sprawy w rachubę. W konsekwencji uznać trzeba, że od czasu udzielenia pełnomocnictwa adwokatowi z wyboru powód reprezentowany był w niniejszej sprawie przez dwóch pełnomocników.

W myśl art. 141 § 3 k.p.c., jeżeli jest kilku pełnomocników jednej strony, sąd doręcza pismo tylko jednemu z nich. Zgodnie z ustalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, jeżeli strona w treści udzielonego pełnomocnictwa procesowego lub w inny jednoznaczny sposób nie wskazała, któremu z ustanowionych przez nią pełnomocników należy dokonywać doręczeń, to wyboru dokonuje przewodniczący lub sąd (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1998 r., I CKN 856/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 4). Powód wskazania takiego nie dokonał, nie można też

domniemywać go z samego faktu udzielenia pełnomocnictwa innemu adwokatowi. Uprawnione zatem było doręczenie odpisu postanowienia o odrzuceniu kasacji adw. J. P.. Doręczenie to nastąpiło dnia 26 kwietnia 2005 r. i od tej daty liczyć należy tygodniowy termin do wniesienia zażalenia. Upłynął on bezskutecznie dnia 4 maja 2005 r. Doręczenie odpisu postanowienia drugiemu pełnomocnikowi w dniu 31 maja 2005 r. nie spowodowało ponownego rozpoczęcia biegu wskazanego terminu (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 1 września 1958 r., II CR 744/57, OSNCK 1960, nr 1, poz. 18). Zażalenie powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego o odrzuceniu kasacji wniesione zatem zostało po upływie terminu i z tego względu podlegało odrzuceniu.

Ze wskazanych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji (art. 373 w związku z art. 393¹⁹ k.p.c.).